22 343 Handhaving milieuwetgeving

Nr. 457 Brief van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 september 2026

De situatie op de stortplaats Selibon Lagun op Bonaire is complex, zorgwekkend en urgent en vraagt om snelle oplossingen. De Kamer heeft hier opnieuw aandacht voor gevraagd in het commissiedebat over de BES op 27 mei jl. (Kamerstuk 36800-IV, nr. 71)

Ik ben daartoe vorige week (28 augustus 2026) naar Bonaire geweest en heb daar onder meer met bestuurders, de belangenvereniging van omwonenden (ProLagun), individuele omwonenden en vertegenwoordigers van Selibon Lagun en de GGD gesproken en ik heb de situatie op de stortplaats zelf bekeken. Alle betrokken partijen onderkennen de ernst en urgentie van het probleem en de noodzaak om te komen tot een gezamenlijke oplossing. Dit heb ik ook duidelijk zo ervaren tijdens mijn bezoek. Ik heb met het Bestuurscollege heldere en concrete afspraken kunnen maken. Het is een uitdaging waar we gezamenlijk voor staan.

Ik heb met het Bestuurscollege afgesproken dat uiterlijk op 1 oktober 2026 een uitgewerkt voorstel van een uitvoeringsorganisatie voor de periode 2026-2028 wordt opgeleverd. Een team van deskundigen zal in gezamenlijkheid onder leiding van het Openbaar Lichaam Bonaire (OLB) met concrete prioriteiten met urgentie werken aan oplossingen om het storten van afval uiterlijk op 31 december 2028 te stoppen en toe te werken naar een structurele oplossing en duurzaam afvalbeheer na deze datum. Om de uitvoering goed te kunnen volgen, heb ik met de gezaghebber afgesproken eens per kwartaal de voortgang en de bereikte resultaten te bespreken, afwisselend op Bonaire en in Europees Nederland.

De uitvoeringsorganisatie krijgt een concrete opdracht: uiterlijk eind 2028 een operationeel en financieel houdbaar alternatief voor het storten op Lagun realiseren, de structurele afvalstromen van Bonaire (zowel nu als in de toekomst) verantwoord organiseren en de stortplaats Lagun gecontroleerd buiten gebruik stellen en nazorgen. De uitvoeringsorganisatie werkt met een programmatische en integrale aanpak langs de volgende lijnen:

1. De huidige situatie bij Selibon Lagun verder op orde brengen en de investeringen bestendigen om de risico’s van de stortplaats voor de leefomgeving verder te beperken;
2. De keuze voor een nieuwe locatie borgen en zorgdragen voor de bouw en realisatie van een nieuw inzamelcentrum op deze nieuwe locatie;
3. De inrichting van de toekomstige afvalverwerking bepalen;
4. De beheersing van de stortplaats Lagun vormgeven; de daaropvolgende sanering vormt een afzonderlijke opgave.

Communicatie over alle bovenstaande punten is onderdeel van de opdracht. Voor elke lijn is bovendien financiering nodig. De benodigde financiering voor bovenstaande punten zal door de uitvoeringsorganisatie worden uitgewerkt en er zal gezamenlijk door het Rijk en het OLB worden gekeken naar mogelijkheden om die te realiseren.

1. Huidige situatie bij Selibon Lagun op orde brengen en investeringen bestendigen.

Conform eerdere afspraken die in de Bestuursovereenkomst zijn gemaakt, wordt verder gewerkt aan het verbeteren van het operationeel beheer van de stortplaats. Daaronder vallen concreet de aanschaf en vervanging van materieel en het voorhanden hebben van voldoende afdekmateriaal om overlast en risico's voor de omgeving zoveel als mogelijk te voorkomen. Op dit moment wordt onder meer gewerkt aan:

- Het verder verbeteren van de inrichting en veiligheid van het terrein;
- Het verwijderen en afvoeren van risicovolle afvalstromen, waaronder opgeslagen autobanden;
- De uitvoering van de noodmaatregelen die voortvloeien uit de Bestuursovereenkomst;
- De invulling van de financieringsbehoefte voor de periode 2026-2028 inclusief investeringen conform de aanbevelingen van het KPMG onderzoek.

Inmiddels is op veel onderdelen goede voorgang geboekt; het operationeel management bij Selibon is verbeterd waardoor de directe overlast voor de omgeving sterk is afgenomen. Door het dagelijks volledig afdekken van het afval is overlast van vliegen en stank afgenomen. Daarnaast is door het OLB geïnvesteerd in zwaar materieel, een compactor, nieuwe afvaltrucks, bulldozer, loaders en pick-ups om de bedrijfsvoering op de stortplaats Lagun te verbeteren.

Naast deze ontwikkelingen draag ik de komende tijd verder bij aan het verbeteren van de situatie en heb de volgende zaken inmiddels in gang gezet:

a. Verbeteren vergunningverlening, toezicht en handhaving

Om beter grip te krijgen op de situatie bij Selibon, is een vergunning met voorschriften nodig die kaders stelt aan de dagelijkse operatie van een dergelijk bedrijf om zo beter grip te krijgen op de impact van de bedrijfsvoering op de omgeving – de omwonenden en het milieu. Er is nu geen passende vergunning verleend door het bevoegd gezag, dat bemoeilijkt het uitoefenen van toezicht en handhaving.

Daarom heb ik, onder meer op verzoek van de Eilandsraad, besloten met hoge prioriteit tot aanpassing van het Inrichtingen- en Activiteitenbesluit BES (IAB BES), dat milieuregels definieert voor verschillende typen bedrijven. Tot op heden vallen afvalbedrijven onder zgn. type III-bedrijven, het bevoegd gezag is in dat geval het Bestuurscollege. Door dit aan te passen naar type IV wordt de Minister van IenW bevoegd gezag voor het verlenen van een vergunning met voorschriften (dit wordt in praktijk door Rijkswaterstaat uitgevoerd) waarna de Inspectie voor Leefomgeving en Transport (ILT) eerstelijns toezicht en handhaving kan uitoefenen. Ik verwacht op korte termijn de consultatie van de wetstekst te kunnen starten.

Deze aanpassing van type III naar type IV kost uiteraard tijd. Vanwege de zorgwekkende situatie waarbij omwonenden en het milieu nadeel ondervinden van de stortplaats Lagun heb ik tijdens mijn bezoek een Samenwerkingsverklaring ondertekend met het Bestuurscollege. Op basis daarvan zal de ILT nu al aan de slag gaan met zogeheten 'Compliance Assistance' (operationele ondersteuning): de ILT zal het OLB en Selibon directe ondersteuning bieden bij concrete maatregelen en juridische vraagstukken.

De Samenwerkingsverklaring benadrukt dat de problemen rondom Selibon Lagun alleen gezamenlijk opgelost kunnen worden en is als bijlage bij deze brief gevoegd. Ik heb hierbij zowel expertise van binnen mijn ministerie als van externe partijen aangeboden. De compliance assistance van de ILT stopt zodra de wijziging van het IAB BES in werking treedt (naar verwachting rond de zomer van 2027).

In de eerste week van september is de reguliere Interbestuurlijk toezicht (IBT) inspectie. Hoewel de door de ILT aangeboden Compliance Assistance geen onderdeel hiervan uitmaakt, zullen het OLB en ILT op basis van de op 28 augustus getekende Samenwerkingsverklaring afspraken maken over concrete stappen die op korte termijn en met daadkracht gezet kunnen worden.

b. Opstarten meetnetwerk
De komende periode zal het RIVM samen met het OLB, de lokale GGD en Bonlab rond Selibon Lagun fasegewijs een meetnetwerk inrichten. Het gaat daarbij om lucht- en op termijn ook om bodemmetingen.

Tijdens mijn bezoek heb ik het startsein voor het inrichten van dit meetprogramma gegeven en de eerste sensor die fijnstof meet in werking gesteld bij het huis van een omwonende in de directe nabijheid van Lagun.

Deze metingen kunnen een concreet en actueel beeld geven van de daadwerkelijke emissies en milieueffecten rond de vuilstort. Op basis van deze actuele data kunnen te zijner tijd onderbouwde maatregelen worden genomen ten behoeve van de leefomgeving en de gezondheid van omwonenden.

Ik heb tijdens mijn bezoek naast de starthandeling de eerste tien sensorkits voor luchtkwaliteitsmetingen en de door RIVM ontwikkelde meetapparatuur voor de meting van stortgassen op en rond de stortplaats aan het OLB overhandigd. Deze meetapparatuur zal de komende periode rond Selibon worden geplaatst en ook digitaal ontsloten worden.

2. De bouw en realisatie van een nieuw inzamelcentrum op de nieuwe locatie
Parallel aan het op orde brengen van de huidige situatie, moet ook toegewerkt worden naar een toekomstbestendige wijze van afvalverwerking zonder storten. Er is in de Bestuursovereenkomst tussen BZK en het OLB afgesproken om uiterlijk eind 2028 te stoppen met storten. Daarvoor moet alles op alles worden gezet om ook tijdig de wijze van toekomstige afvalverwerking met elkaar vast te stellen.

In lijn met de Bestuursovereenkomst heeft het OLB Deloitte en Witteveen + Bos de opdracht verstrekt om een haalbaar toekomstbestendig scenario en locatieadvies voor het nieuwe multi-inzetbare overslag en scheidingscentrum (MOSC) op Bonaire na 31 december 2028 op te leveren. Naar verwachting wordt die studie medio oktober afgerond, waarna het Bestuurscollege spoedig een definitieve keuze voor een locatie dient te maken om er voor te zorgen dat de nieuwe locatie tijdig beschikbaar is. Een MER is onder meer een noodzakelijke stap voorafgaand aan de vergunningprocedure voor een nieuwe afvalverwerkingswijze en -locatie. Waarschijnlijk zijn overbruggingsmaatregelen tussen de oude en nieuwe situatie noodzakelijk.

3. De inrichting van de toekomstige afvalverwerking
Alternatieven die operationeel haalbaar zijn en passen bij de schaal van het eiland worden momenteel uitgewerkt om een onderbouwde keuze te maken voor de toekomstige afvalverwerking op het eiland. Afvalstorten maakt daarvan, zoals dat is vastgelegd in zowel het Natuur- en Beleidsplan (NMBP) als de Bestuursovereenkomst, geen deel meer van uit. Toekomstige afvalverwerking zal bestaan uit het afvoeren van (rest)afvalstoffen van Bonaire, lokale eindverwerking, of een combinatie daarvan.

Ook het onderzoeken van inter-eilandelijke samenwerking heeft hierin een plaats: daarmee wordt opvolging gegeven aan de moties Bruyning en White (Kamerstuk 22343, nr. 427) en Ceder en Tseggai (Kamerstuk 22343, nr. 446). De ministeries van IenW, BZK en LVVN zijn onderdeel van de begeleidingsgroep van deze opdracht waarvan het eindrapport medio oktober wordt verwacht.

4. De beheersing van de stortplaats Lagun vormgeven
Na 31 december 2028, wanneer er niet meer wordt gestort op Lagun, moet het beheer van de stortplaats worden uitgevoerd. Na de aanpak van de urgente problemen rondom de stortplaats zal gezamenlijk dienen te worden onderzocht wat er voor nodig is, om ook na 31 december 2028 de milieurisico’s van de stortplaats zo goed als mogelijk te beheersen. Het zorgvuldig beheren van de stortplaats is de volgende opgave die aanvangt na het buiten gebruik stellen van de stortplaats.

Financiering en communicatie
De aanpak van de situatie bij Lagun en de transitie naar een structureel duurzame afvalverwerking op Bonaire vragen de komende jaren om aanzienlijke financiële inspanningen. De op te richten uitvoeringsorganisatie zal daarom de benodigde investeringen en structurele exploitatiekosten inzichtelijk maken. Daarbij gaat het zowel om de beheersmaatregelen op Selibon Lagun en de voorbereiding van de sluiting en sanering van de stortplaats, als om de realisatie van het multi- inzetbare overslag en scheidingscentrum en de toekomstige (lokale) verwerking en eventuele export van afvalstromen. Het Rijk en het OLB zullen gezamenlijk kijken naar mogelijkheden om de financieringsbehoefte gerealiseerd te krijgen.

De uitkomsten van het lopende onderzoek naar het alternatief voor het storten van restafval, waaronder de locatiekeuze, de wijze van afvalverwerking en de bijbehorende businesscase, zullen bepalend zijn voor de uiteindelijke financieringsbehoefte.

Tijdens mijn bezoek is tevens door diverse partijen benadrukt dat de communicatie op alle niveaus en in het bijzonder richting omwonenden van Lagun en de inwoners van Bonaire zal moeten worden verbeterd. Ik heb dit ook met het Bestuurscollege besproken en afgesproken dat communicatie binnen het plan van aanpak en de in te richten uitvoeringsorganisatie een prominente plek krijgt zodat communicatie in de toekomst niet alleen reactief maar ook proactief gebeurt.

Tot slot
De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en ik zullen uw Kamer in het najaar gezamenlijk informeren over de voortgang van de aanpak van de problematiek bij Selibon Lagun, het lange termijnperspectief en de voortgang van de uitvoering van de Bestuursovereenkomst. Tot slot is het van

belang om te benadrukken dat de gezaghebber en ik hebben afgesproken om eens per kwartaal de voortgang te bespreken. Dit is cruciaal om dit gezamenlijk tot een goed einde te brenegen.

De staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
A.W.H. Bertram